

Repliker och kommentarer*

LENNART OHLSSON

LU 84 än en gång

Långtidsutredningens kalkyler för utrikeshandel och industriutveckling kritiserades av Lennart Ohlsson i Ekonomisk Debatt 4/84. Svante Öberg svarade på kritiken i Ekonomisk Debatt 5/84. Lennart Ohlsson återkommer här med en slutreplik.

Om skatter

Svante Öberg tillbakavisar mitt ifrågasättande av LU-alternativen med stigande skattesatser. Jag hävdade i min kommentar att dessa alternativ knappast var förenliga med ökad tillväxttakt i ekonomin. Öberg menar att det med dagens kunskaper inte är möjligt "att avgöra hur en höjning eller sänkning av skatteandelen i BNP påverkar den ekonomiska tillväxten". Hur stämmer detta med hans senare påståenden?

● Öberg skriver t ex att ett alternativ med en skatteandel på 58 procent år

Docent LENNART OHLSSON är verksam vid Sveriges Industrieförbund.

1990 (mot 51 procent 1983) "redan i utredningen bedöms som på gränsen till det omöjliga".

● Han hävdar också att beräkningarna i LU 84 har större förutsättningar att infrias än tidigare LU-kalkyler bl a därför att "skatteandelen av BNP varit i stort sett oförändrad mellan 1977 och 1984".

Extrema tillväxttal?

Öberg pekar på att de prognoserade tillväxttakterna för 80-talet knappast är extrema i historisk jämförelse. Tillväxttakterna blir dock iögonenfallande i internationell jämförelse om världsmarknadsprognoserna i LU 84 slår in. De blir då också historiskt unika genom att Sverige inte på flera decennier avvikit så gynnsamt från andra industriländers tillväxt. Det är skälet till att jag inte som Öberg velat jämföra tillväxttal för t ex utrikeshandel och produktion mellan prognosperiod och 70-talet. I stället används *normerade* tal som förändring av nettoexportkvoten i svensk förbrukning samt skillnaden i tillväxttakt för svensk export och respektive världshandel och svensk import.

Öberg menar vidare att det är 70-talets utveckling som är exceptionell, ej

* I denna avdelning välkomnas kommentarer till tidigare bidrag samt korta inlägg med ekonomisk-politisk anknytning.

80-talets. För verkstadsindustrin, LUs framtidshopp, var dock inte t ex nettoexportkvotens förändring under 70-talet extrem. Om det kan antas att prisförändringarna på 60-talet i utrikeshandeln och den inhemska förbrukningen av verkstadsprodukter var likartade då skulle ökningen av denna kvot (7 procentenheter) ha varit i samma storleksordning som 70-talets ökning (3 procentenheter, reala tal). Det är 80-talets prognoserade ökning på 20 procentenheter som framstår som exceptionell. Åtminstone delvis beror detta på LUs omotiverat och "ohistoriskt" gynnsamma kombination av antaganden för branschens världsmarknadsefterfråga, relativprisutveckling, relativa produktivitetsökning och relativa löneförändring.

Strukturomvandlingsimpulser

Öberg medger att modellens strukturomvandlingsimpulser "i LU är lägre under 1980-talet än under 1970-talet". "Det sammanhänger bl a med svårigheterna att i förväg förutse mer extrema utvecklingstal." Mot detta skall för det första sägas att jag *helt utslutit* extrembranscherna ur min jämförelse. Även efter denna utslutning blir dock av LU antagna "impulser" för 80-talet reduce-

rade till mellan noll och omkring 30 procent av 70-talets. Är denna eliminering av strukturomvandlingen ett uttryck för att långtidsutredningen tillmäter denna omvandling en (i) liten betydelse för 1970-talets internationellt sett svaga svenska industriutveckling och en (ii) liten betydelse för ekonomins framtida tillväxt och funktionsförmåga? Kan detta förklara att kravanalysen saknar krav på genomgripande ändringar i den strukturpåverkade ekonomiska politiken?

För det andra kan konstateras att det just är LUs karaktär av kravanalys snarare än prognos som onödiggör scenarier för *vilka* industrier som kan möta särskilt gynnsamma (ogynnsamma) strukturomvandlingsimpulser. Fortfarande är alltså känslighetsanalyser, avseende betydelsen av olika styrka och sammansättning på impulserna genomförbara. Vikten av sådana analyser understryks av att LU 84 dels antar en dämpad världsmarknadstillväxt (då givna impulser leder till större strukturproblem, särskilt i en geografiskt utspridd ekonomi), dels bedömer det som fullt realistiskt för Sverige att år 1990 både nå balans i utrikeshandeln och full sysselsättning i en omvärld som präglas av fortsatt svår arbetslöshet.